

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 10/1980-81
med anledning av ltm. Barbro Sundbacks m.fl.
hemställningsmotion till landskapsstyrelsen
om åtgärder i syfte att öka grundskolelevernas
insikter om framtida utkomstmöjligheter i de
åländska kommunerna.

Landstinget har inbegärt kulturutskottets utlåtande över nämnda motion. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört studiehandledaren Vivian Stolpe och yrkesutbildningsinspektören Jan-Erik Åkerfelt, vördsamt anföra följande.

Utskottet har erfarit att den del av grundskoleleverna som skaffar sig yrkesutbildning ökar. Könsfördelningen på gymnasialstadiets linjer följer dock fortfarande samma mönster som tidigare sålunda att uppdelningen i traditionellt manlig respektive kvinnlig utbildning är synnerligen tydlig.

Elevantagningsnämnden har dock av principiella skäl inte gått in för någon medveten styrning av sökandena till speciella linjer även om målsättningen är att åstadkomma en utjämning i detta avseende.

Studiehandledningen och yrkesorienteringen i grundskolans högstadium har stor betydelse för elevernas framtida yrkesval. Utskottet anser att denna undervisning i stort sett är riktigt upplagd och att den i kombination med den praktiska yrkesorienteringen, bör kunna ge eleverna en god grund för val av fortsatt utbildning. Det finns dock fog att anta att föräldrarna i stor utsträckning påverkar sina barns yrkesval.

Det är av största betydelse att studiehandledarna har god kännedom om det åländska näringslivet och att aktuellt studiematerial finns att tillgå. I Parlamentariska utbildningskommitténs betänkande (1979:2) finns en mängd uppgifter om det förväntade framtida utbudet av arbetsplatser inom olika verksamhetsfält på Åland. Det har konstaterats att eleverna företrädesvis önskar sådan utbildning som ger utkomstmöjligheter inom landskapet och därför bör yrkesutbildningen i mån av möjlighet anpassas till vårt samhälles behov.

För att förbättra informationen om arbetsmöjligheterna inom det åländska näringslivet borde en fast rutin för kontakter mellan näringslivet och skolan upprättas. För genomförandet av detta fordras dock ett aktivare

engagemang även från företagens sida.

Eleverna har i den praktiska yrkesorienteringen uppmuntrats att välja praktikplatser över de traditionella könsgränserna. Det har dock visat sig att särskild flickorna ofta erhållit negativa erfarenheter av detta på grund av en allmänt förekommande fördomsfull inställning på arbetsplatsen. En attitydförändring i detta hänseende kan ta lång tid att åstadkomma och det är tydligt att en effektiv upplysningsverksamhet borde bedrivas på arbetsplatserna i första hand på arbetsmarknadsorganisationernas försorg.

Utskottet anser att de i motionen föreslagna åtgärderna är beaktansvärda men ungdomsemigrationen torde knappast därigenom kunna nedbringas i högre grad. Ungdomsemigrationen har ett flertal andra orsaker av vilka.. näringslivets struktur torde vara en av de viktigaste. Varje åtgärd som kan medverka till att minska emigrationsbenägenheten bland de åländska ungdomarna bör noggrant övervägas och utskottet omfattar helt motionens syftemål att öka grundskolelevernans kännedom om utkomstmöjligheterna inom landskapet.

Ledamoten Barbro Sundback fogar skriftlig reservation till betänkandet. Hänvisande till det ovan sagda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionens kläm bringar innehållet i hemställningsmotionens och betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn, den 21 april 1981.

På kulturutskottets vägnar:

Erik Sundberg
ordförande

Bjarne Pettersson
sekreterare

Närvarande i utskottet: ordf. Sundberg, viceordf. Olof M. Jansson, ledamöterna Dahlén, Fagerholm och Sundback.

R E S E R V A T I O N

Behandlingen av föreliggande motion har i kulturutskottet präglats av ointresse och ytlighet. Den osakliga behandlingen återspeglas i betänkandets ordrika upprepningar av sådant som redan konstaterats och sådant som inte alls tas upp i motionen.

Själva sakfrågans konkreta aspekter berörs inte i betänkandet. Sakfrågan gäller dels information till de åländska grundskoleleverna om arbetsmarknaden i hemkommunen samt att genom attitydpåverkan försöka ändra ungdomarnas yrkesval i mera gynnsam riktning.

Den information grundskoleleverna idag får om arbetsmarknaden ges dels av studiehandledaren och dels av arbetsförmedlingen. Arbetsmarknadsorganisationerna eller näringslivets representanter deltar inte i informationen. Byråchef Jarl Lindqvist uppger att arbetsförmedlingens personella och materiella resurser borde utökas för att informationen till bl.a. grundskoleleverna skall bli kontinuerlig och up-to-date.

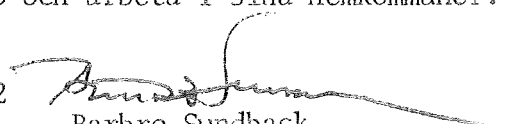
I dagens läge besöker arbetsförmedlingen de fastäländska högstadierna på initiativ från studiehandledarna. Denna verksamhet har tillsvidare inte omfattat skärgården.

Det är inte ovanligt att man från samhällets sida aktivt går in för att påverka medborgarnas levnadsvanor och beteenden genom kampanjer av olika slag. Inom nykterhetsarbetet, natur- och miljövård, hälsofostran osv. försöker man påverka medborgarnas beteende i en riktning som anses värdefull för individens egen del och för samhället som helhet.

En kampanj som uppmuntrar ungdomen att välja yrke som möjliggör en framtida bosättning inom landskapet skulle verka i enlighet med landskapets nyligen antagna målsättning för samhällsutveckling.

De negativa förväntningar som idag är förhärskande när det gäller den åländska ungdomen måste förändras till något positivt dvs. en uppmuntran som utgår från det faktum att flertalet av grundskoleleverna uppger att de helst vill bo och arbeta i sina hemkommuner.

Mariehamn 1981-04-22

Barbro Sundback.